ואין עשה. יכמה יצא עליה (דברים כה): **ביאה ראשונה.** דייבוס מקיימת מצות עשה ביאה שניה לאו מצות יבוס הוא: **ומן המקדש לא יצא.** בכהן גדול אונן כתיב (ויקרא כא) דהא כתיב לעיל מיניה לאביו ולאמו לא יטמא: **מקדושתו לא יצא.** כלומר יעשה חיזוק לדבריו שלא יגרוס לגאת מקדושה וליטמא: **מרריה.** מרירות לבו: **משוח שעבר.** כגון שאירע בו פסול בכהן גדול ומינו אחר תחתיו וכשעבר פסולו של ראשון חוזר לעבודתו ושני קרא ליה משוח שעבר: **אלשה דעפיה.** דכהן גדול: **חדי כי.** שמח באבלו: **ש"מ.** מדקתני סגן מיכן והעם מיכן וכהן בתמצע היינו סגן היינו ממונה דמתני' [ה] דקתני הממונה ממלעו לכהן ונותנו בינו לבין העם: **אבלים לשמאל המנחמים.** מדקתני ואבל וכל העם משמאלו והרי הוא היה מן המנחמין וקתני אבלים לשמאלו: **וש"מ.** כן מנהג תנחומין (ג) שורה שיהו אבלים עומדין במקומן וכל העם עוברין אים אים כשמגיע אצל האבל מנחמו ועובר מדקתני כשהוא עובר לנחם וגבי מתנחם קתני כשהוא עומד בשורה להתנחם: **וכנה אחריה.** כנה הקטן לא יהלך אחריה אלא לפניה: **משום מעשה שיה.** שגבוהו פריצים מאחריה ונתנוהו בבית וכשחזרה ולא ראתהו התחילה לוערקת ובוכה בא אחד מהם ואמר בואי ואראנו ליך ובכנסה אחריו ועינו אותה: **מספרות.** זו עם זו: **משום ייחוד.** שמא ילך אדם עם אם ואם לא ישמע קול אדם יכנס ויתייחד עם ואתן (קידושין דף פ:) לא יתייחד אדם עם ג' נשים. ובבית הכסא שבשדות קמיירי שהיה בית הכסא שלהם בשדה חוץ לעיר והכל ניפנים עם: **בין שאבלים עומדין עם כו'.** וכך הורה לי שאין שיעור מנהג בדבר בין שהיו אבלים עומדין בין אבלים עוברין אין כאן קלקול: **והוא אומר שבגמו.** גרייתא היא: **נחשא קא רמי.** שימון הוא מטיל לחם להרע שיעטרכו לנחומים בתמיה: **תנו עיניכם.** לדונו בדין ולא תתיפו ולא תעשו פניו: **ויעידו בך.** שעבדך הרג את הנפש דעבדו כחמורו והפסד ממון הוא לו לפיכך צריך לדונו בפניו:

נפנה

היינו סגן היינו ממונה. וליכא למימר דהיינו משוח שעבר דפשיטא דלא מיקרי ממונה והר"ר יעקב בר' יהודא פירש דמשמע ממתני' גם כשהוא מתנחם מאחריה דממונה ממלעו ומוסיף הוא כל העם אומר לו וכו' [ד]וגברי' וקאמר משום שעבר לא אתי גביה: **ושמע** מינה אבלים משמאל וכו'.

פירוש דתנן ממלעו בינו לבין העם [ה]גברייתא קתני דאם בית האב ואבלים [ד] משמאלו וכל העם אצלא שיהו העם לאשויים משמאלו ואם כן האבלים היו משמאל העם: **אבל** מלכי בית דוד דן ודנין אותו.

ולא"ת וכי איך יכול לדון והא אמרינן לעיל אין מושיבין אלך בסנהדרין משום דכתיב לא תענה על ריב וי"ל דהכא מיירי דוקא לדון דיני ממונות דלא איכפת לן אם לא יוכלו לענות אחריו כדאמרי' (לקמן לב:) דיני ממונות מתחילין מן הגדול ומיהו קשה דאפילו דיני נפשות נמי אשכחן כדכתיב (ש"א כה) ויחגור [גם] דוד [את] חרבו דהא לקמן (דף לו:) יליפינן מיניה דדיני נפשות מתחילין מן הגדול וכיון שהיה חושב דוד עצמו למלך היאך היה דן עמהם וי"ל כיון שהיה אותו הדין לכבודו על שמרד נגד בו לא היה לו בושת אם ידברו האחרים לפניו אבל בשאר מלכי בית דוד ודאי אין דנין דיני נפשות כדפרישית: **ינאי** המלך עמוד על רגליך ויעידו בך. ואם תאמר והא אמרינן התם אפי' ת"ח א"ל לעמוד משום דהאי עשה והאי עשה ועשה דכבוד תורה עדיף כדאמר בפרק שבועת העדות (דף ג: ושם) וכיון דחכם אינו צריך לעמוד כ"ש מלך דטפי עדיף מלך מת"ח כדקאמר לקמן דאפי' למ"ד הרב שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר שום תשים עליך מלך וכו' וי"ל דודאי עשה דכבוד תורה עדיף ומ"כ אעפ"י שאין ת"ח היה צריך לעמוד ינאי היה צריך לעמוד והאי דת"ח יכול למחול על כבודו משא"כ מלך הוא משום קרא דקאמר שום וגו' שתהא אימתו עליך כי כבודו נא לו משום דמצות המקום כך הוא ואין יכול להפקיע מצות המקום אבל ת"ח תורתו דיליה ויכול למחול היטב על כבודו דשלו היא כדאמרי' במס' ע"ז (דף יט.) בתחלה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו שנאמר (ה) אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה: **ינאי** המלך עמוד על רגליך וכו'. והא דאמרינן פרק שבועת העדות (דף ג. ושם) שאם רצו להושיב שניהם מושיבין דאינו אסור אלא אחד עומד ואחד יושב ואם כן לא היה המלך צריך לעמוד ובלבד שיעשה אותו

עין משפט
נר מצוה

יט א מיי' פ"ו מהלכות יסודי התורה הלכה יא:
ב ב ג מיי' שם הל' י [טוש"ע אה"ע סי' קעד סעי' ח]:
בא ד ה מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הל' ד [וסמ"ע מהל' אבל הל' ו]:
בב ו מיי' פ"ד מהל' כלי המקדש הל' טו:
בג ז מיי' פי"ג מהלכות אבל הלכה ח:
בד ח מיי' שם הל' ב:
בה ט מיי' פכ"ח מהל' איסורי ביאה הל' יח סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כב סעיף יד:
בו י מיי' שם פכ"ב הלכה יד סמג שם טוש"ע שם סעיף יג:
בז כ מיי' פי"ג מהל' אבל הלכה ח:
בח ל מיי' שם פ"ז הלכה ו וסה"מ מהל' כלי המקדש הל' ד:
בט מ מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה וס"ג מהל' מלכים הל' ז:
נ [מיי' פ"י מהל' זקוקי ממון הלכה ו]:

מסורת הש"ס

(א) [יבמות כ: כפ.], ב) [שם כ:], ג) [מוספתא פ"ד ע"ס], ד) [ע' תוס' סוטה מג. ד"ה סגן], ה) [כתובות מ.], ו) [לעיל יח. ס"מ קז: ב"ב ס:], ז) [כ"ק קיב:], ח) [לעיל יח.], ט) וכגרייתא קאמר כל"ל, י) וגרייתא קתני כל"ל,

תורה אור השלם

1. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יי׳: ויקרא כא יב
2. בית דוד בה אמר יי׳ דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עושק פן תצא כאש חמתי ובערה ואין מכבה מפני רע מעלליכם:
ירמיהו כא יב
3. התקוששו וקושו הגוי לא נכסף: צפניה ב א
4. ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת: שמות כא כט
5. ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יי׳ לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: דברים יט יז

גליון הש"ס

גמ' דבתיב בית דוד. עיין בשער המלך פ"ה מהל' ים"מ ה"ה שהביא דברי הסיטה מקומלת מה שכתב כזה בשם מוספת הרא"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואסור לקיימה בביאה שניה: (ב) שם א"ה מביתו נמי לא. ר"ב כנ"ל להגיה: (ג) רש"י ד"ה וש"מ וכו' בשורה שיהו: (ד) תוס' ד"ה ושמע וכו' ואבלים וכל העם משמאלו אצלא: (ה) ר"ח ינאי וכו' אנא' כי אם:

מוסף רש"י

יבא עשה. דיבמה יצא עליה (יבמות כ:). גזירה ביאה ראשונה. דמקיים בה עשה ומצי למילמי, אטו ביאה שניה. דלא מצי למילמי, דהא מיקיים בה עשה (שם כ:). התקוששו. לשון היקש, אדם המשוה עצמו ויאר דרכו (צפניה ב א) אי: הסר קש מכין עינך תתלה, כמו (שמות ח) לקושש קש, כלומר קשוט עצמך (רשב"ם ב"ב ס:).

[א]ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסין אמאי יבא עשה וידחה לא תעשה [ב]גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה תניא נמי הכי [ג]אם קדמו ובעלו ביאה ראשונה קנו ואסור [ד] לקיימן בביאה שניה: מת לו מת כו': ת"ר [ו]ומן המקדש לא יצא לא יצא עמהן אבל יוצא הוא אחריהן כיצד הן נכסין והוא נגלה הן ניגלין והוא נכסה: ויוצא עד פתח כו': שפיר קאמר ר' יהודה אמר לך רבי מאיר אי הכי [ז] לביתו נמי לא אלא ה"ק מן המקדש לא יצא מקדושתו לא יצא וכיון דאית ליה הכירא לא אתי למינגע ורבי יהודה אגב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע: כשהוא מנחם: ת"ר [ח]כשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים סגן ומשוח שעבר בימינו וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו [ט]וכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים סגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו אבל משוח שעבר לא אתי גביה מ"ט חלשא דעתיה סבר קא חדי בי א"ר פפא ש"מ מהא מתניתא תלת שמע מינה [י]היינו סגן היינו ממונה ושמע מינה [יא]אבלים עומדין וכל העם עוברין ושמע מינה [יב]אבלים לשמאל המנחמין הן עומדין ת"ר בראשונה היו אבלים עומדין וכל העם עוברין והיו ב' משפחות בירושלים מתגרות זו בזו זאת אומרת אני עוברת תחלה וזאת אומרת אני עוברת תחלה התקינו שיהא העם עומדין ואבלים עוברין: (חזר והלך וסיפר סימן): אמר רמי בר אבא החזיר רבי יוסי את הדבר ליושנו בציפורי שיהיו אבלים עומדין וכל העם עוברין ואמר רמי בר אבא התקין רבי יוסי בציפורי [יג]שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה משום מעשה שהיה ואמר רמי בר אבא התקין ר' יוסי בציפורי [יד]שיהיו נשים מספרות בבית הכסא משום ייחוד אמר רב מנשיא בר עות שאילית את רבי יאשיה רבה בבית עלמין דהוצל ואמר לי [טו]אין שורה פחותה מעשרה בני אדם [טז]ואין אבלים מן המנין בין שאבלים עומדין וכל העם עוברין בין שאבלים עוברין וכל העם עומדין: כשהוא מתנחם כו': איבעיא להו כי מנחם הוא אחריני היכי אמר להו ת"ש והוא אומר תתנחמו היכי דמי אילימא כי מנחמי אחריני לדידיה אמר להו איהו תתנחמו נחשא קא רמי להו אלא [יז]כי מנחם לאחריני אמר להו תתנחמו ש"מ: מלך לא דן כו': אמר רב יוסף לא שנו אלא מלכי ישראל [יח]אבל מלכי בית דוד דן ודנין אותן [יט]דכתיב [כ]בית דוד כה אמר ה' דינו לבקר משפט ואי לא דיינינן ליה אינהו היכי דייני והכתיב [א]התקוששו וקושו ואמר ר"ל [ב]קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים אלא מלכי ישראל מ"ט לא משום מעשה שהיה דעבדיה דינאי מלכא קטל נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו עיניכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קטל נפשא שדריה להו שלחו לי' תא אנת נמי להכא [ג]והועד בבעליו [ד]אמרה תורה [ה]יבא בעל השור ויעמוד על שורו אתא ויתיב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר [ו]ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך

נפנה

עין משפט נר מצוה

לו א מיי׳ פ״ו מהלכות מ״מ הלכה ו סמג עשין י״ב טוש״ע י״ד סי׳ למד סעיף יד:

לא ב מיי׳ פ״ב מהל׳ מלכים הלכה ג:

לב ג מיי׳ פ״ה מהלכות איסורי הלכה יג סמג עשין מת טוש״ע אה״ע סי׳ כח סעיף ז:

לג ד מיי׳ שם הלכה טו טוש״ע שם סעיף יד:

מוסף רש״י

שום תשים עליך מלך. ישראל החזרו שיסמו עליהם שימות הרבה, כלומר שתהא שימתו עליהם, הלכך אין כבודו מחול, שלפיכך ריבה הכתוב שימות הרבה (כתובות יז:). והמקדש במלוה. דאמר המקדש במלוה שהליתיך (קדושין ג:) שמחל לה מלוה שמיכת לו (כתובות עד:). אינה מקודשת. אפילו יצאה בעין (קדושין מז:) דמשום דמשעה שלוותה ניתנה להולאה ובכשותה קיימא והשתא נלו מידי היב לה (כתובות עד:) דקיימה משדה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קדושין ומלוה להולאה ניתנה וכגר הן שלה ומעות אחרים היא מחיבת לו (קדושין ג:).

רבינו חננאל

אין נושאין אלמנותו של מלך. ר׳ יהודה אומר מלך נושא אלמנותו של מלך שכן דוד נשא אלמנתו של שאול שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ונשי אדוניך בחיקך. תניא אמרו לו לר׳ יהודה נשים הראויות לו מבית המלך ומאן נינהו מירב ומיכל. שאלו איך נשא דוד שתי אחיות א״ר יוסי מיכל לאחר מיתת מירב נשאה. ר׳ יהושע בן קרחה אומר קידושי טעות היו לו במירב שנאמר תנה את אשתי את מיכל. מיכל אשתי ולא מירב אשתי. ואסיקנא שאול סבור מאה ערלות פלשתים לא חזו ולא מידי דוד סבר לכלבי ושונרי שוו פרוטה. ור׳ יוסי האי תנה את אשתי את מיכל מאי עביד ליה. א״ל מקראות הללו מעורבבין הן שנאמר ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל המחולתי. והכתיב ושאול נתן את מיכל בתו לפלטי בן ליש. אלא מקיש קדושי (מיכל למירב) [מירב לעדריאל לקדושי מיכל לפלטי] מה קידושי מיכל לפלטי בעבירה אף קידושי מירב לעדריאל בעבירה ש״מ כי שאול בשתיהן שלא כדין עשה ולעולם מיכל אחר מיתת מירב נשאה ר׳ יהושע בן קרחה אומר מירב ילדה לעדריאל ומיכל גידלתם ונקראו על שם מיכל ללמד שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאלו הוא ילדו. ר׳ חנינא אמר מהכא ילד בן לנעמי רות ילדה ונעמי גידלה לפיכך נקרא על שמה. א״ר יונתן כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו הוא ילדו שנאמר אלה תולדות אהרן ומשה אהרן ולד ומשה לימד ונקראו על שמו. לכן כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם יעקב פדה אברהם מצער גידול בנים. פלטי שמו למה נקרא שמו פלטיאל שפלטו אל מעבירה. מה עשה נעץ חרב בינו לבינה ואמר העוסק בדבר הזה ידקר בחרב זו עד בחורים מלמד שהיו כבחורים. א״ר יוחנן תוקפו של בועז ענוותנותו של יוסף שנאמר ויבא הביתה לעשות מלאכתו תנא שניהם לדבר אחד נתכוונו תוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי כתיב וילפת אמר רב נעשה בשורו כראשי

מסורת הש״ס

ל) כתובות יח. סוטה מח: קידושין לב:, ג) [קמן כב. וש״נ], ג) [מוספתא סוטה פי״ח], ד) [קידושין ו: מו. מז.], ה) [קידושין מח: ב״ק עט:], ו) [קידושין מו.], ז) [תוספ׳ סוטה שם], ח) אלא מיכל ילדה כע״ב, ט) מגילה יג., י) ל״ל היכוליה, כ) [מגילה יג.], ל) [קמן עט:], מ) [ע׳ תוס׳ שבת יג: ד״ה מעה חדא], נ) [מנחן שיין במשנה דלעיל יח.], ס) [ע״כ שיין שם], ע) [מגילה יג.], פ) [וע׳ תוס׳ שבועות ל. ד״ה אלם רלו ותוס׳ קמן לד: ד״ה יום ומוס׳ ב״ב קיד. ד״ה אבל ומוס׳ נמחים טו. ד״ה מיוסבן].

גליון הש״ס

גמ׳ שאול סבר מלוה ופרוטה. עיין מגיגה ד׳ ט״ז ע״א תוס׳ ד״ה יוסי: שם שפלטו אל. כעין זה לקמן דף לז ע״ב גבי שמלמיאל וכן ב״ב דף קי ע״א גבי שמואל וכתמורה דף יז גבי עתמיאל וכירושלמי פפ״ה דסוטה גבי אליהוא בן ברכאל:

תורה אור השלם

1. שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבָּחֵר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא אָחִיךָ הוּא: דברים יז טו
2. וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל לֵאמֹר תְּנָה אֶת אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל אֲשֶׁר אֹרַשְׂתִּי לִי בְּמֵאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים:

שמואל ב ג יד

3. וַיֹּאמֶר אִישׁ יִשְׂרְאֵל הָאִיתָם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה כִּי לְחָרֵף אֶת יִשְׂרָאֵל עֹלֶה וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ יַעֲשִׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל וְאֶת בִּתּוֹ יִתֵּן לוֹ וְאֶת בֵּית אָבִיו יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל:

שמואל א יז כה

4. וַיְהִי בְּעֵת תֵּת אֶת מִרַב בַּת שָׁאוּל לְדָוִד וְהִיא נִתְּנָה לְעַדְרִיאֵל הַמְּחֹלָתִי לְאִשָּׁה:

שמואל א יח יט

5. וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת שְׁנֵי בְּנֵי רִצְפָּה בַּת אַיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת אַרְמֹנִי וְאֶת מְפִבֹשֶׁת וְאֶת חֲמֻשֶׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל בֶּן בַּרְזִלַּי הַמְּחֹלָתִי:

שמואל ב כא ח

6. וְשָׁאוּל נָתַן אֶת מִיכַל בִּתּוֹ אֵשֶׁת דָּוִד לְפַלְטִי בֶן לַיִשׁ אֲשֶׁר מִגַּלִּים:

שמואל א כה מד

7. וְתִקְרָאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֻלַּד בן לְנָעֳמִי וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי יִשַׁי אֲבִי דָוִד:

רות ד יז

8. וְאֵשֶׁת הַיְהוּדִיָּה יָלְדָה אֶת יֶרֶד אֲבִי גְדוֹר וְאֶת חֶבֶר אֲבִי שוֹכוֹ וְאֶת יְקוּתִיאֵל אֲבִי זָנוֹחַ וְאֵלֶּה בְּנֵי בִתְיָה בַּת פַּרְעֹה אֲשֶׁר לָקַח מָרֶד:

דברי הימים א ד יח

9. גָּאֲלֹתִי בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה:

תהלים עז טז

10. ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר יי את משה בהר סיני: במדבר ג א 11. ואלה שמות בני אהרן הכבר נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר: במדבר ג א 12. לכן כה אמר יי אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו: ישעיהו כט ב 13. וישלח איש בשת ויקחה מעם איש מעם פלטיאל בן ליש: שמואל ב ג טו 14. וילך אתה אישה הלוך ובכה אחריה עד בחרים ויאמר אליו אבנר לך שוב וישב: שמואל ב ג טז 15. ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת מרגלתיו: רות ג ח

יט: כהן גדול פרק שני סנהדרין

אותו שכנגדו וי״ל דדיני נפשות שאני ס) אי נמי הכא הוי קבלת עדות וקבלת עדות כשעת גמר דין וכשעת גמר דין אמרינן פרק שבועת העדות (דף ל: ושם) דברי הכל דיינים ביאיבה ובעלי דינין בעמידה ואם כן יש ליזהר כשב״ד מושיבין שני בעלי דינין שלא יהבו בשעת קבלת העדות ולא בשעת גמר דין דשעת קבלת העדות כמו גמר דין משום: **מצוה שאני.** וכה״ג לא משני הש״ס גבי המלך שעבר לפני כלה בפרק האשה שנתארמלה (כתובות דף טו.) דמשני פרשת דרכים הואי ואמאי לא משני מלוה שאני וי״ל דהתם אין המלוה מי אם בשביל כבוד החתן והכלה וכבוד מלך עדיף טפי מכבוד החתן וא״כ ליכא מלוה אבל הכא גבי יבום מלוה איכא:

שפראו מצער גידול בנים. פי׳ הקונטרס גידול ״״ ב שבטים ולא נהיכא חדא דאיכו לער אלא שמחה כדאמרינן (ברכות דף סג.) גבי עובד אדום שברכו ה׳ בבניס בשכר הארון שהיה בביתו ועוד דאברהם היו לו בניס מקטורה ולריך לומר לער של יוסף ואחיו וגלגול ירידת מצרים:

נסיס

נפנה לימינו כבשו פניהם בקרקע נפנה לשמאלו וכבשו פניהם בקרקע אמר להן שמעון בן שטח בעלי מחשבות אתם יבא בעל מחשבות ויפרע מכם מיד בא גבריאל וחבטן בקרקע ומתו באותה שעה אמרו מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו: לא חולץ ולא חולצין וכו׳: איני והאמר רב אשי אפילו למאן דאמר [8]נשיא [9]שמחל על כבודו כבודו מחול [2]מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר [1]שום תשים עליך מלך [3]שתהא אימתו עליך מצוה שאני: ואין נושאין כו׳: תניא אמרו לו לר׳ יהודה נשים הראויות לו מבית המלך ומאי נינהו מירב ומיכל [4]שאלו תלמידיו את ר׳ יוסי היאך נשא דוד שתי אחיות בחייהן אמר להן מיכל אחר מיתת מירב נשאה ר׳ יהושע בן קרחה אומר קידושי טעות היו לו במירב שנאמר [2]תנה את אשתי את מיכל אשר ארסתי לי במאה ערלות פלשתים מאי תלמודא אמר רב פפא מיכל אשתי ולא מירב אשתי מאי קידושי טעות דכתיב [3]והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול וגו׳ אזל קטליה אמר לו מלוה אית לך גבאי [7]והמקדש במלוה אינה מקודשת אזל יהבה לעדריאל דכתיב [4]ויהי בעת תת את מירב בת שאול לדוד וגו׳ א״ל אי בעית דאתן לך מיכל זיל אייתי לי מאה ערלות פלשתים אזל אייתי ליה א״ל מלוה ופרוטה אית לך גבאי [6]שאול סבר [5]מלוה ופרוטה דעתיה אמלוה ודוד סבר [6]מלוה ופרוטה [7]דעתיה אפרוטה ואיבעית אימא דכולי עלמא מלוה ופרוטה דעתיה אפרוטה שאול סבר לא חזו ולא מידי ודוד סבר חזו לכלבי ושונרי ור׳ יוסי האי תנה את אשתי את מיכל מאי דריש ביה ר׳ יוסי למטעמיה דתניא רבי יוסי היה דורש מקראות מעורבין [8]כתיב [5]ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את אדמוני ואת מפיבושת ואת חמשת בני מיכל אשר ילדה לעדריאל המחולתי וגו׳ וכי לעדריאל נתנה והלא לפלטי בן ליש נתנה דכתיב [9]ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש וגו׳ אלא מקיש קידושי מירב לעדריאל לקידושי מיכל לפלטי מה קידושי מיכל לפלטי בעבירה אף קידושי מירב לעדריאל בעבירה ור׳ יהושע בן קרחה נמי הכתיב את חמשת בני מיכל בת שאול אמר לך רבי יהושע וכי מיכל ילדה והלא מירב ילדה [10]מירב ילדה ומיכל גידלה לפיכך נקראו על שמה [11]ללמדך שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו: (חנינא קרא יוחנן ואשתו אלעזר וגאולה ושמואל בלימודי סימן): רבי חנינא אומר מהכא [7]ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי וכי נעמי ילדה והלא רות ילדה ונעמי גידלה לפיכך נקרא על שמה רבי יוחנן אמר מהכא [8]ואשתו [10]היהודית ילדה את ירד אביגדור וגו׳ אלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח (לו) מרד מרד זה כלב ולמה נקרא שמו מרד [12]שמרד בעצת מרגלים וכי בתיה ילדה והלא יוכבד ילדה אלא יוכבד ילדה ובתיה גידלה לפיכך נקרא על שמה רבי אלעזר אמר מהכא [9]גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה וכי יוסף ילד והלא יעקב ילד אלא יעקב ילד ויוסף בילכל לפיכך נקראו על שמו אמר רבי שמואל בר נחמני א״ר יונתן [13]כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו שנאמר [10]ואלה תולדות אהרן ומשה וכתיב ואלה שמות בני אהרן לומר לך אהרן ילד ומשה לימד לפיכך נקראו על שמו [11]לכן כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וכי היכן מצינו ביעקב שפדאו לאברהם אמר רב יהודה שפדאו מצער גידול בנים והיינו דכתיב [12]לא עתה יבוש יעקב וגו׳ לא עתה יבוש יעקב מאביו ולא עתה פניו יחוורו מאבי אביו כתיב פלטי וכתיב [13]פלטיאל אמר ר׳ יוחנן פלטי שמו ולמה נקרא שמו פלטיאל [6]שפלטו אל מן העבירה מה עשה [14]נעץ חרב בינו לבינה אמר כל העוסק בדבר זה ידקר בחרב זה והכתיב [14]וילך אתה אישה שנעשה לה כאישה והכתיב [14]הלך ובכה על המצוה דאזיל מיניה עד בחורים שנעשו שניהם כבחורים שלא טעמו טעם ביאה אמר רבי יוחנן תוקפו של יוסף ענוותנותו של בועז תוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש תוקפו של יוסף ענוותנותו של בועז דכתיב [15]ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת מאי וילפת אמר רב שנעשה בשורו כראשי לפתות

תוקפו

תוקפו

נפנה. שמעון לימינו לידע אם יאמרו כמותו: כבשו פניהם. שהיו ירמין ממנו: בעל מחשבות. הקב״ה: ל) ולא חולצין לאשתו. מפני שאסורה לינשא: מלוה גנאי היא לו לבא לב״ד ותהא רוקקת לפניו ויבטה גנאי הוא לו לקוס על שם אחיו ס): הא דרב אחי בר׳ קמא דקידושין (דף לב:): הראויות לו. המותרות לו אבל נשיו של שאול לא: מלוה אית לך גבאי. עושר גדול וקידושין אחרים לא קיבלתי: בעת תת. כשהגיע עת לתתה לדוד נתנה לעדריאל: מלוה ופרוטה. מלוה עושר גדול שנתחייבתי לך בשביל גלית ופרוטה שוה כסף שקבלתי ממך בהגלו ערלות פלשתים: שאול סבר. דעתיה דמקדש לקדש במלוה דמשיבא הלכך לאו קידושי מינהו ואזל ויהבה לפלטי בן ליש: ודוד סבר. דעתיה אפרוטה משום הכי קרי לה אשתי: האי מנה אם אשתי אם מיכל. דמשמע זו אשתי ולא מירב אשתי: מאי דריש ביה. רבי יוסי דלא דריש ולא מירב אשתי: לטעמיה. דדריש ממקרא מעורבב כדלקמן מה מיכל אשתי אף מירב אשתי: קדושי מיכל לפלטי. פשיטא לן דבעבירה דהא כתיב אשתי מיכל וקיימא לן (קידושין דף מז.) דעתיה אפרוטה דבת קידושין היא: ואשתו היהודית. בכלב בן יפונה משתעי קרא. יהודית על שם ס) שכפרה בע״ז ונתגיירה שכל הכופר בע״ז נקרא יהודי דכתיב (דניאל ג) איתי גוברין יהודאין וגו׳: ירד אביגדור. כולן שמותן של משה הן: מרד. כלב שמרד בעצת מרגלים: פולדות אהרן ומשה. ומפרש בתריה בני אהרן ולא הוזכרו בני משה שם: שפדאו מצער גידול בנים. שהוטל עליו טורח השבטים שעל אברהם היה מוטל אותו טורח דכתיב (בראשית כו) והרביתי את זרעך והוא פדאו: והא כתיב אישה. אלמא בא עליה: שנעשה לה כאישה. שהיה מגדלה ומחבבה: הלך ובכה אחריה. בקושיא קא נסיב לה: עד בחורים. קרא קא דריש ואזיל: תוקפו של יוסף ענוותנותו של בועז. דבר גדול של יוסף כדבר קל וקטן שבבועז. מוקף דבר גדול וחמור ויש לו שם. עבוה דבר אחר לו שם שאדם עושה לפי תומו: שנעשה בשרו. אבר: כראשי לפתות. ונתקשה ואעפ״כ כבש ירו ולף על פי שפגויה היתה ועמו במיטה אבל יוסף אשת איש היתה ואינה עמו במיטה:

תוקפו

תוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש כדאמרן אמר רבי יוחנן מאי דכתיב [1]רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה רבות בנות עשו חיל זה יוסף ובועז ואת עלית על כולנה זה פלטי בן ליש אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מאי דכתיב [2]שקר החן והבל היופי שקר החן זה יוסף והבל היופי זה בועז יראת ה' היא תתהלל זה פלטי בן ליש דבר אחר שקר החן זה דורו של משה והבל היופי זה דורו של יהושע יראת ה' היא תתהלל זה דורו של ר' יהודה ברבי אילעאי אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה: **מתני'** [3]מת לו מת אינו יוצא מפתח פלטרין שלו רבי יהודה אומר אם רוצה לצאת אחר המיטה יוצא שכן מצינו בדוד שיצא אחר מיטתו של אבנר שנאמר [3]והמלך דוד הולך אחר המיטה א"ל [2]לא היה הדבר אלא לפיים את העם [6][2]וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הדרגש: **גמ'** תנו רבנן [7]מקום שנהגו נשים לצאת אחר המיטה יוצאות לפני המיטה יוצאות ר' יהודה אומר לעולם נשים לפני המיטה יוצאות שכן מצינו בדוד שיצא אחר מיטתו של אבנר שנאמר [3]והמלך דוד הולך אחר המיטה אמרו לו לא היה הדבר אלא לפיים את העם ונתפייסו שהיה דוד יוצא מבין הנשים ונכנס לבין הנשים ויצא מבין הנשים ונכנס לבין האנשים שנאמר [4]וידעו כל העם וכל ישראל כי לא היתה מהמלך להמית את דוד וכל ישראל המיטו בדוד ביום ההוא [5]ויבא כל העם להברות את דוד כתיב [8]להכרות וקרינן להברות בתחלה להכרותו ולבסוף להברותו אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נענש אבנר מפני שהיה לו למחות בשאול ולא מיחה ר' יצחק אמר מיחה ולא נענה ושניהן מקרא אחד דרשו [6]ויקונן המלך אל אבנר ויאמר הכמות נבל ימות אבנר ידיך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים הוגשו מאן דאמר לא מיחה הכי קאמר ידיך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים הוגשו מאי טעמא לא מחית [6]כנפול לפני בני עולה נפלת ומ"ד מיחה ולא נענה איתמהויי מתמה הכמות נבל ימות ידיך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים מכדי מחויי מחית מ"ט כנפול לפני בני עולה נפלת למאן דאמר מיחה מ"ט איענש א"ר נחמן [9](ברבי) יצחק ששהא מלכות בית דוד שתי שנים ומחצה: וכשמברין אותו כו': מאי [7]דדרגש אמר עולא ערסא דגדא א"ל רבנן לעולא מי איכא מידי דעד האידנא לא אותביניה והשתא מותבינן ליה מתקיף לה רבא מאי קושיא דילמא מידי דהוה אאכילה ושתיה דעד האידנא לא אכיליה ולא אשקיניה השתא [10]קא מוכלינן ליה וקא משקינן ליה אלא אי קשיא הא קשיא [11]דרגש אינו צריך לכפותו אלא זוקפו ואי ס"ד ערסא דגדא אמאי אינו צריך לכפותו והתניא [9]הכופה [12]את מטתו לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה מאי קושיא דילמא מידי דהוה אמטה מיוחדת לכלים דקתני [13]אם היתה מיוחדת לכלים אינו צריך לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רשב"ג אומר [14]דרגש מתיר קרביטין והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא קרביטין מי אית ליה אלא כי אתא רבין אמר אמר לי ההוא מרבנן ורב רב נחמן בר יצחק אמר מיחה. ומפני מה נענש מפני שעיכב מלכות בית דוד שנתים ומחצה: **וכשמברין** אותו כל העם מסובין על הקרקע והוא על הדרגש: **ירושלמי** דרגש יש בו משום כפיית המטה [ספסל אין בו משום כפיית המטה]. המלך אינו חייב בכפיית המטה [כהן גדול חייב בכפיית המטה. תני ההספד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה מעשה היה והפסיקו רבותינו לק"ש ולתפלה]. מאי דרגש ערסא דצלא. פי' מטה של ערורות. דרגש מתיר

נשים לצאת לפני המטה. דכיון דשעת צער הוא ליכא למיחש להרהור וכירושלמי פליגי איכא למאן דאמר לפני המטה לפי שגרמו מיתה לעולם ואית דנהגו לאחר המטה ואנשים לפני המטה לפי שגגתו לבנות ישראל שיסתכלו בהן אנשים:

ששהא מלכות וכו'. אף על גב דדרשינן (מדרש רבה פרשת ויצא) ומלכים ממך יצאו זה שאול ואיש בושת מ"מ היה יכול להתקיים במקום אחר ולא היה לו לשהות מלכות בית דוד שנמשח כבר על פי נביא: **שתי** שנים ומחצה. פי' בקונטרס שמלכות ישראל היתה בטלה ממש שנה בין מיתת שאול למלכות איש בושת ב' שנים ומחצה היינו שתי שנים ממלכות איש בושת ומחצה בין מיתת איש בושת למלכות דוד ולא נהירא חדא דלמה נענש על אותה חצי שנה דבין מיתת איש בושת למלכות דוד הלא קודם מיתתו חזר אבנר ונתאמץ להמליך את דוד כדכתיב (שמואל ב' ג') ויעלם אבנר מלאכים אל דוד וגו' ועוד דכיון דממש שנים עמדו בלא מלך ולא המליכו את דוד א"כ למה נענש אבנר במה שנתחזק אחרי כן להמליך איש בושת ונראה לי איפכא דאותה חצי שנה היתה בין מיתת שאול למלכות איש בושת ובאותם הימים נתחזק אבנר ודבר לכל ישראל להמליך איש בושת עד שהמליכו לסוף אותה חצי שנה ומשמת איש בושת היתה מלכות ישראל בטלה ממש שנים עד שמלך דוד ונמלאו ז' שנים ומחצה שמלך דוד בחברון כדכתיב בהדיא אע"ג דבאידך קרא לא חשיב רק ז' שנים [15]היינו לפי שנטרע כדאמרינן בחלק (לקמן דף קז.) והא דלא חשיב חצי שנה זאת בחשבון בטול מלכות ישראל (בחלק) היינו לפי שלא היתה סמוך לה' שנים ולא היה הבטול יחד:

מלך

תחליפא שמיה דהוה שכיח בשוקא דגילדאי ואמר ליה מאי דרגש ערסא דצלא א"ר ירמיה א"ר יוחנן דרגש

סירוגו

תוקפו של בועז ענוותנותו של פלטי בן ליש. דאילו בועז חדא לילה ופלטי שנים רבות: דורו של משה ויהושע עסקו בתורה הרבה ודורו של חזקיהו יותר מהם כדכתיב (ישעיה י) וחובל עול מפני שמן ואומרינן בחלק (לקמן דף לד.): חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיה שהיה דולק בבתי מדרשות עד שבדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ: **מתכסין בטלית אחת.** עניים היו: **רבי יהודה אומר לעולם לפני המטה יוצאות שכן מצינו בדוד שיצא אחר מטתו של אבנר.** ואי ס"ד נשים אחר המטה אורמיה דדוד להלך עם הנשים: **בתחילה להכרותו.** שהיו סבורין שמאתו היתה הריגת אבנר: **ולבסוף להברותו.** שידעו הבירור שלא מאת דוד נהרג אבנר: **למחות בשאול.** בהריגת נוב עיר הכהנים: **ידיך לא אסורות.** אדם חשוב היית לשאול והיה לך למחות ולפי שלא מחית נכפול לפני בני עולה נפלת: **מכדי מחויי מחית.** והכי קאמר ידיך לא אסורות היו לא ניכנת בעצמך כאדם (א) חשובו) אלא בכל כוחך גילית בדעתך ומחית בשאול: **ששה מלכות בית דוד.** שהעמיד את איש בושת למלך ואם לא המליכו אבנר היו ממליכין את דוד ומשמלך איש בושת עד יום שמלך דוד על כל ישראל היו שתי שנים ומחצה שתי שנים לאיש בושת וחצי שנה בין מיתתו למלכות דוד שמשמת שאול מלך דוד בחברון וכתיב) בחברון מלך שבע שנים ושנה חדשים לא מהן חמש שנים שבין מיתת שאול למלכות איש בושת דתניא בסדר עולם (ולקמן דף קז.) והימים אשר מלך דוד וגו' ונמלאת מלכות ישראל בטילה חמש שנים אלמא חמש שנים היו בלא מלך נשתיירו שתי שנים ומחצה ממלכות איש בושת למלכות בית דוד: **דרגש ערסא דגדא.** מוהגין היו לערוך מטה ושלחן בבית ולא היו משתמשין בהן כלל אלא למזל הבית מוזמת משום ניחוש. גדא מזל ודומה (ב) גד גדי וסמוך לא (שבת דף סז.): **עד השתא לא אותביניה.** עד הנה לא ישב על אותה מיטה שהרי מוזמת היא לנוי הבית: **והשתא.** דאבל הוא בעינן לאותביה עלה מהיכא תיפוק לן: **השתא מוכלינן ליה.** משל אחרים: **אלא אי קשיא.** אדעולא הא קשיא עלה דתניא בעצמה (מו"ק דף כז.) דדרגש אין צריך האבל לכפותו: **מתיר קרביטין.** בימי אבלו. קרביטין נולאות: **קרביטין מי אית ליה.** הלא כשאר מטות עושין אותה מטה: **גילדאי.** רלענין: **ערסא דגלא.** מטה של עור ותולין לעוות בשפת העור סביב וכשרוצין לנעותו עונדין הרצועות באלכסון המטה וכשמתירין אותה הוא נופל והן הן קרביטין וחם הוא עליו לכפותו אלא יתקלקל העור בלחלוח הקרקע שלא היו ראשי כרעיו גבוהין מסירוגו למעלה. וקאמר ת"ק זוקפו על דופן הכרעים ואלכסוניו למעלה ואמר ליה רבן שמעון מתיר קרביטין והוא נופל:

סירוגו

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פ"ב מהל' מלכים הל' ד ופ"ז מהל' אבל הלכה ז סמג עשין קטו:

לה ב מיי' פ"ז מהל' אבל הלכה ז:

לו ג מיי' שם הלכה ח ופ"ב מהל' מלכים הלכה ד סמג שם

לז ד מיי' פי"ב מהל' אבל הלכה יא סמג עשין מד"ס ג טוש"ע י"ד סי' שנט סעיף ה:

לח ה מיי' שם פ"ז הלכה ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' שעח סעיף ה:

לט ו ז ח ט מיי' שם פ"ה הלכה יח טוש"ע י"ד סי' שפז:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכדי וכו' כאדם שאינו חשוב אלא: (ב) ד"ה דרגש וכו' ודומה לו גד:

מוסף רש"י

וכשמברין אותו. למלך כשהוא אבל (נדרים נו.). ערסא דגדא. מטה שלין אדם יושב עליה ומיוחדת למזל, כמו ויפעיה פה) העורכים לגד שלגן (מו"ק כז. מכת"י. וכעי"ז נדרים נו.) מי איכא מידי כו'. מכלל דדרגש לאו ערסא דגדא הוא (נדרים נו.). דעד האידנא לא אותביניה. עד השתא לא היה חשוב אותו מלך לאותוביה על אותה מטה (מו"ק שם מכת"י). דעד האידנא לא אכיליה. משל אחרים, כדאמרינן (מו"ק כז.) אבל אמור לאכול בסעודה ראשונה משלו (מו"ק שם מכת"י). אינו צריך לכפותו. ממש הכרעים מלמעלה, אלא זוקפו. שמעמידו על שני כרעיו ודיו (נדרים שם). ואי ס"ד ערסא דגדא. למיטה חשובה היא כל כך (שם) אמאי אינו צריך לכפותו. הא לא נשתנה משאר מטות אלא שמיוחדת למזל ואין יושבין עליה (מו"ק שם מכת"י). והתניא הכופה כו'. חו נמי הוא אומר ומיטה חשובה היא צריך לכפותה, אלא שמע מינה דרגש לאו ערסא דגדא הוא (נדרים שם). מידי דהוה אמטה מיוחדת לכלים. ליתן עליה כלים, והוא אומר ואין יושבים עליה אין צריך לכפותה (שם נו.). דרגש מתיר קרביטיו. אין צריך לזוקפה אלא הוא הופכו ומיטל קרביטיו והיא נופלת. קרביטין מי אית ליה. (שם). קרביטין מי אית ליה. הא לא מפקרינן ליה לעולם אלא קבוע ועומד (מו"ק שם מכת"י). הכי קים להו דלא הוו להו קרביטין, שאינה עשויה להתפקר אלא עומדת מוצעת לעולם (נדרים שם). ערסא דצלא. מטה שעושין בשיש ליטא עמקן בדרך ומוקנין הארוכות שקורין אשפודאיי"ש ותולין בהן רצועות וגם בעור שפוסקין עליו תולין רצועות כנגד רצועות של ארוכות המטה וכשרוצין לתקנו עוגנין רצועות העור כרצועות של ארוכות המטה ואח"כ מוחכין ארוכות בכרעים וכשרוצין לפורקן מתירין קרביטין והעור נופל מאליו (מו"ק שם מכת"י). לו: של עור שישן עליה, אבל אינה חשובה כל כך, ולהכי הוא"ל ואינה חשובה כל כך לא היה כופה אלא זוקפה ליה קרביטין ופליגא דרב"ג דגמרא ואמר דבעי כפיה כל כך שמתיר קרביטין והעור נופל מאליו אפי' שם רצועות קבוע לעור ומותחין אותו בין ארוכות המטה וקושרין הרצועות בארוכות ושוכבין עליו וכשמתירין הרצועות והעור נופל אין לך כפיה גדולה מזו (נדרים שם).

תורה אור השלם

1. רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה:
משלי לא כט
2. שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ הִיא תִתְהַלָּל:
משלי לא ל
3. וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יוֹאָב וְאֶל כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ קְרָעוּ בִגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ שַׂקִּים וְסִפְדוּ לְפָנֵי אַבְנֵר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הֹלֵךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה:
שמואל ב ג לא
4. וַיֵּדְעוּ כָל הָעָם וְכָל יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא כִּי לֹא הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר:
שמואל ב ג לז
5. וַיָּבֹא כָל הָעָם לְהַכִּרוֹת אֶת דָּוִד לֶחֶם בְּעוֹד הַיּוֹם וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה לִי אֱלֹהִים וְכֹה יֹסִיף כִּי אִם לִפְנֵי בוֹא הַשֶּׁמֶשׁ אֶטְעַם לֶחֶם אוֹ כָל מְאוּמָה:
שמואל ב ג לה
6. וַיְקוֹנֵן הַמֶּלֶךְ אֶל אַבְנֵר וַיֹּאמַר הַכְּמוֹת הַכְּמוֹת נָבָל יָמוּת אַבְנֵר: יָדֶיךָ לֹא אֲסוּרוֹת וְרַגְלֶיךָ לֹא לְנְחֻשְׁתַּיִם הֻגָּשׁוּ כִּנְפוֹל לִפְנֵי בְנֵי עַוְלָה נָפָלְתָּ וַיֹּסֶף כָּל הָעָם לִבְכּוֹת עָלָיו:
שמואל ב ג לג-לד

רבינו חננאל

לפחות. ואת עלית על כולנה זה פלטי בן ליש. שקר החן זה יוסף והבל היופי זה בועז אשה יראת ה' [היא] תתהלל זה פלטי ד"א שקר החן זה דורו של משה. הבל היופי זה דורו של יהושע. אשה יראת ה' היא תתהלל זה דורו של ר' יהודה אומר אם רוצה לצאת אחרי המטה כדרך שיצא דוד אחרי מטתו של אבנר יוצא: **ת"ר** מקום שנהגו הנשים לצאת אחרי המטה יוצאות לפני המטה יוצאות ר' יהודה אומר לעולם הנשים לפני המטה שנאמר והמלך דוד הולך אחרי המטה כו'. אמר רב מפני מה נענש אבנר שהיה לו למחות בשאול ולא מיחה ואמרינן בגמ' בסוף נגמר הדין בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג כו'. ופירושו פירשו בירושלמי במסכת סוטה בפרק א'.